

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตราที่ 49 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ทั้งนี้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5) ซึ่งการจัดการศึกษาของคนไทยในอดีตบทบาทของครูผู้สอนเน้นที่การถ่ายทอดเนื้อหาในห้องเรียน และการท่องจำจากตำราเป็นส่วนใหญ่ทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์ขาดการศึกษาจากความเป็นจริงที่อยู่รอบตัวทั้งใกล้และไกล ไม่ได้ฝึกฝนความสามารถในการเลือกรับความจริงจากข้อมูล ข่าวสารที่มีอยู่อย่างท่วมท้น ซึ่งมีทั้งจริงและเท็จ สำหรับครูผู้สอนจะถ่ายทอดเพียงเนื้อหาที่ผู้อื่นสร้าง ครูขาดความมั่นใจและไม่ใช้ผู้รู้จริง (รุ่ง แก้วแดง. 2544 : 174)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศไทยไว้ใน หมวดที่ 4 เริ่มตั้งแต่ มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 สาระทั้งหมดใน หมวด 4 เป็นเรื่องแนวทางการจัดการศึกษา ได้ครอบคลุมหลักสาระและกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ สร้างสรรค์วิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอน ทั้งในระบบและนอกระบบยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 52 กล่าวว่า ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง โดยกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม มีความเข้มแข็ง ในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 24-25)

แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะเน้นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีรูปแบบชัดเจน สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริงได้ โดยความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้บรรลุตามเป้าหมาย คือ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่

ใช้ในการปกครองประเทศและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้ ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน. 2547 : 3)

ปัจจุบันการเผชิญกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจทั่วโลกสูงขึ้น การเสริมความแข็งแกร่ง ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงเรื่องความสัมพันธ์ระดับสากล ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้อง มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ประชาชนพร้อมเข้าสู่โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนฉลาดรอบด้านเพิ่มขึ้น แก้ปัญหา และพัฒนาประเทศทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้ดีขึ้น การปฏิรูปการเรียนรู้ของคนไทยทั้งสังคม เพื่อผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพในทุกด้านมากพอที่จะแก้ปัญหา และพัฒนาประเทศเพื่อความ สุข ความเป็นธรรมและยั่งยืนของประชาชนส่วนใหญ่ และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ อย่างแท้จริง โดยที่ครูต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2548 : 12)

บุคคลที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนต้องมีความรู้ มีทักษะ และจะต้องเตรียมตัวเองให้มีความพร้อมในด้านการบริการความรู้ เตรียมแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียน สามารถศึกษาค้นคว้าได้ตามต้องการ วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการวิเคราะห์จุดประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่ ยุทธนา ปฐมวราชาติ (2547 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า การจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ดีเพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องการ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสภาพการณ์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้หรืออำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดังนั้น คุณภาพของการจัดการ เรียนรู้ของครูจึงเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของผู้เรียนในสังคมหรือประเทศชาติ การจัดการศึกษาต้องยึด หลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จเกิด

ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้นครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ความหมาย หลักการ แนวคิดและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นภาลักษณ์ รุ่งสุวรรณ (2549 : 42) ในขณะที่เดียวกันครูต้องเตรียมการสอนทั้งสาระการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออก มีความคิดแบบองค์รวมและสร้างสรรค์ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติ ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงตนเอง มีกิจกรรมที่ส่งเสริม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มการใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีการเชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้กับชีวิตจริง ในกรอบวิถีความเป็นไทย มีการสังเกตการณ์ ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลาและ ต่อเนื่อง รวมทั้งด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน อันรวมถึงการมีประสบการณ์ที่เชื่อมโยง สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การฝึกปฏิบัติของผู้เรียนจนสามารถที่จะค้นพบ ความสามารถและความถนัดของตนเอง การสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง การเลือกเรียนรู้และ ฝึกปฏิบัติตามความต้องการและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข มีวินัย ความรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ การทำงาน การยอมรับตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีความสนใจใฝ่รู้อย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง (ปวีณา หมตราที. 2545 : 3)

ผู้บริหารจะต้องมีการปรับความคิด จะต้องเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้และมี วิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้อง ทำงานในลักษณะที่มีทีมงานที่รักและสามัคคีพร้อมใจกันผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง โรงเรียน (Whole school approach) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในระบบคุณภาพ (Total Quality Management : TQM.) คือ ทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ นำการบริหาร แบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ลงสู่สถานศึกษา เพื่อให้ครูทุกสาระวิชาเปลี่ยน วัฒนธรรมในการทำงาน หันมาทำงานเป็นทีมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม สามารถนำพาสังคมไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนสืบไป (สุภรณ์ สภาพงษ์. 2545 : 33)

การปฏิรูปการศึกษาเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมาย เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปครู บุคลากรทางการศึกษาและปฏิรูปการบริหารจัดการ การศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักการสำคัญของการปฏิรูป การศึกษาจึงอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ (จำเริญ จิตรหลัง. 2544 : 23) ผู้เรียนสำคัญที่สุด คือ หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา เป็นการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ

ได้หันมาพบทวนตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติตนพร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม ซึ่งแนวดำเนินการของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล (ทิสนา เขมมณี. 2542 : 26)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 24 ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมพื้นที่ 18 อำเภอ ดังนี้คือ อำเภอเมือง จำนวน 7 โรงเรียน อำเภอกมลาไสย จำนวน 5 โรงเรียน อำเภอสหัสขันธ์ จำนวน 3 โรงเรียน อำเภอร่องคำ จำนวน 1 โรงเรียน อำเภอสามชัย จำนวน 1 โรงเรียน อำเภอดอนจาน จำนวน 2 โรงเรียน อำเภอยางตลาด จำนวน 4 โรงเรียน อำเภอท่าคันโท จำนวน 2 โรงเรียน อำเภอหนองกุงศรี จำนวน 3 โรงเรียน อำเภอห้วยเม็ก จำนวน 4 โรงเรียน อำเภอหนองชัย จำนวน 3 โรงเรียน อำเภอเขาวง จำนวน 3 โรงเรียน อำเภอภูพานารายณ์ จำนวน 4 โรงเรียน อำเภอนาคู จำนวน 2 โรงเรียน อำเภอสมเด็จ จำนวน 6 โรงเรียน อำเภอนามน จำนวน 2 โรงเรียน อำเภอห้วยผึ้งจำนวน 2 โรงเรียน อำเภอกำม่วง จำนวน 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 55 โรงเรียน มีจำนวนบุคลากรครู จำนวน 2,085 คน จำนวนนักเรียน จำนวน 49,183 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 24. 2553 : 5-7)

ภารกิจหลักที่สำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 24 คือ กำกับดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัด ให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า ภายในปี พ.ศ. 2553 ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม สถานศึกษาได้มาตรฐาน มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นมืออาชีพ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งกำหนดแนวทางพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย และหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีการวิจัยใน

ชั้นเรียน การเรียนการสอนแบบโครงการ การเรียนรู้จากห้องสมุด เป็นต้น แต่จากรายงานผล การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2552 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพสินธุ์ เขต 2. 2552 : 6-94) พบว่า คุณภาพผู้เรียนทั้งเขตพื้นที่การศึกษาโดยภาพรวม มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่ระดับชาติกำหนด โดยได้คะแนนเฉลี่ยคิด เป็นร้อยละดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย 32.06 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 38.41 ภาษาอังกฤษ 24.04 คณิตศาสตร์ 28.21 วิทยาศาสตร์ 28.01 สุขศึกษาและพลศึกษา 53.31 ศิลปศึกษา 30.90 การงานอาชีพและเทคโนโลยี 29.84 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาษาไทย 38.06 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 36.00 ภาษาอังกฤษ 23.98 คณิตศาสตร์ 28.56 วิทยาศาสตร์ 31.03 สุขศึกษาและพลศึกษา 45.37 ศิลปศึกษา 37.75 การงานอาชีพและ เทคโนโลยี 32.98

จากผลสรุปข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงต้องการศึกษา บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามความคิดเห็นของ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครู เพื่อ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนา คุณภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของครูในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น อย่างไร
2. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของครูในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูใน สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

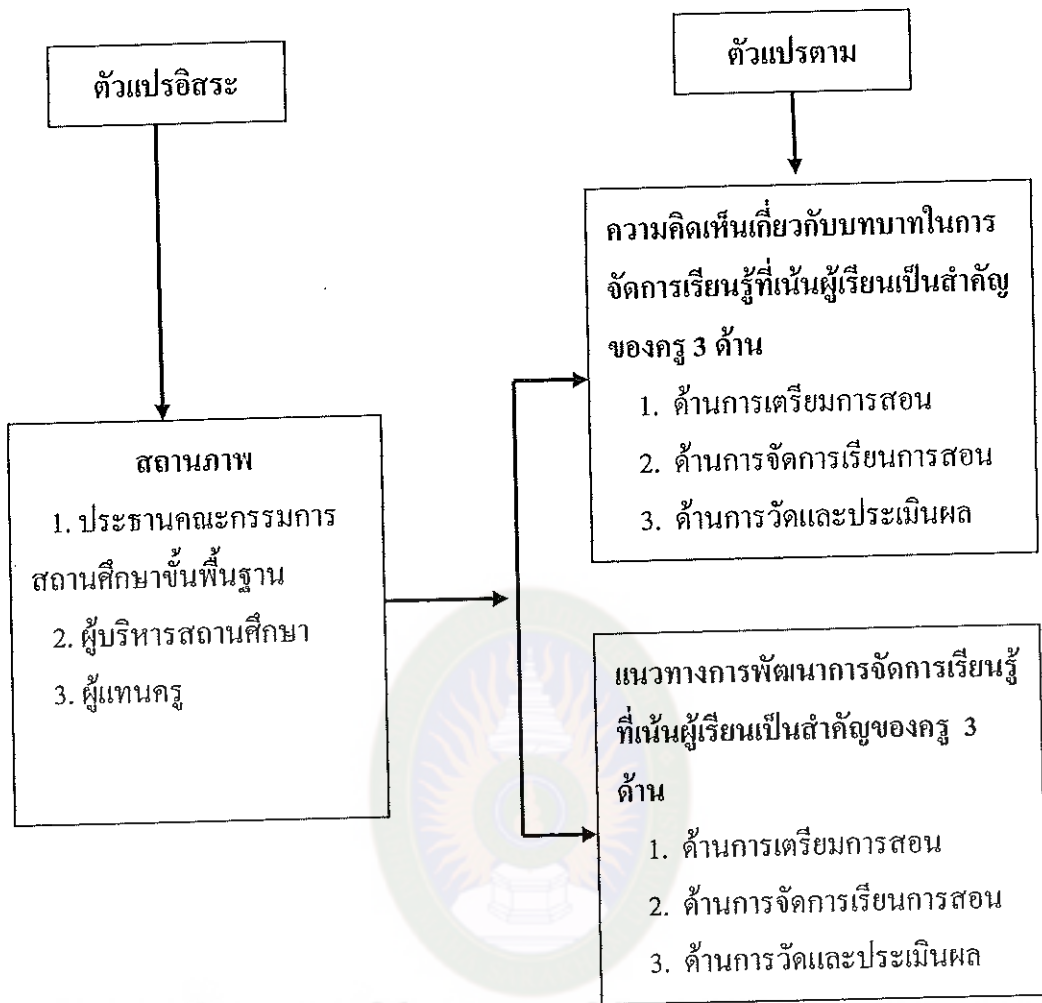
1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ ทิศนา เขมมณี (2542 : 24-25) รวม 3 ด้าน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวนทั้งสิ้น 165 คน จากสถานศึกษา 55 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 48) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 144 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 48 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 48 คน และผู้แทนครู จำนวน 48 คน จากการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จากประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 144 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครู

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

2.2.2 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 1 โรงเรียน ที่มีผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู หมายถึง การแสดงบทบาทในการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้กิจกรรมและวิธีการอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหาวิชา และพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วย การดำเนินการตามกรอบ 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมการสอน หมายถึง การวางแผนเพื่อเตรียมตัวของครูผู้สอน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนถูกต้องและเหมาะสม โดยที่ครูจะต้องเตรียมตัวเอง เตรียมแหล่งข้อมูล เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เตรียมกิจกรรม และเตรียมการวัดและประเมินผล โดยจัดทำแผนการสอนให้ชัดเจนตรงตามจุดประสงค์ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการหรือสอนต่อไป ตามระบบของการเรียนการสอน

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดี กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออก ลงมือปฏิบัติจริงและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ใช้สื่อที่ทันสมัยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ รวมถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

1.3 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง การดำเนินการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการประเมินตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย มีการประเมินทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยผู้เรียน ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล มีการประเมินจากแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน และนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

2. บทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู หมายถึง สภาพความคาดหวังที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้กิจกรรมและวิธีการอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหาวิชา และพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วย การดำเนินการตามกรอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัด การเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่ง
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครู

4. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู หมายถึง
วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กรอบการพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านการ
เตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล ตามข้อเสนอแนะ
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษานำไปใช้
ประกอบการวางแผนปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ผลจากการวิจัยสามารถนำไปประกอบการวางแผนการจัดอบรม หรือจัดกิจกรรม
อื่น ๆ เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ